

CARTOGRAFIA DE CONEIXEMENTS

Formacions en Interculturalitat i Salut

ÍNDEX

4 Presentació i objectius generals de les formacions sobre Salut i Interculturalitat

5 Bloc 1: Formacions generals sobre Salut i Interculturalitat

- 6 • Abordatge intercultural de la salut
- 8 • Abordatge intercultural de la salut mental i els malestars emocionals

11 Bloc 2: Formacions específiques sobre Salut i Interculturalitat, segons temàtica i comunitat cultural

2.1: Salut física

- 12 • Malalties metabòliques en comunitats Paquistaneses
- 14 • Malalties metabòliques en comunitats Marroquines
- 16 • Malalties metabòliques en persones del Poble Gitano
- 18 • Maternitats i criances en comunitats Bangladeshís
- 20 • Maternitats i criances en comunitats Paquistaneses
- 22 • Maternitats i criances en comunitats Filipines

2.2: Salut mental i malestar emocional

- 24 • Drogodependències: Consum de shabú en comunitats filipines
- 26 • Antigitanisme de gènere i salut emocional de les dones Kalís
- 28 • Salut mental i malestars emocionals en comunitats senegaleses i malianes

32 Informació de contacte

**CLICA
ALS TÍTOLS**

per anar directament
a la secció

Objectius generals
de les formacions
sobre Salut
i Interculturalitat

Presentació

El catàleg consta de **11 formacions**, fonamentades en recerques etnogràfiques i en l'experiència professional de més de **5 anys treballant en el camp de la salut intercultural**

Si necessites una formació adaptada a les necessitats específiques del teu centre o servei, **contacta'ns**

Objectius generals de les formacions

- Treballar per a la implementació d'un abordatge intercultural de la salut que redueixi els factors de discriminació viscuts per persones i comunitats afectades pel racisme.
- Generar un espai de reflexió i debat intercultural entre professionals sanitaris i professionals de la mediació amb diferents bagatges migratoris
- Introduir conceptes clau per a l'obtenció d'una mirada intercultural, interseccional i decolonial en l'àmbit sanitari
- Dotar d'eines i competències interculturals als professionals sanitaris
- Socialitzar bones pràctiques en salut intercultural amb dimensió comunitària
- Generar propostes de plans d'acció per a la promoció de la salut intercultural en els diferents serveis de salut

Bloc 1:
Formacions generals
sobre Salut
i Interculturalitat

Abordatge Intercultural de la salut

- Temàtica: **Interculturalitat i salut**
- Comunitat cultural: **Genèric**
- Ponents: **2 ponents CEAI**
- Durada: **2 sessions de 2,5 hores**

Programa

Sessió 1

- Definició àmplia de cultura des d'una visió antropològica
- Funcionament general d'una cultura: el símbol de l'arbre
- Els conceptes “salut/malaltia” des de la diversitat cultural
- Complementarietat entre sistemes mèdics: el Pluralisme mèdic
- Debat

Sessió 2

- Atenció sanitària a persones migrades: eixos d'opressió i privilegi; estructures socials, familiars i comunitàries
- Eines per a una comunicació intercultural a la consulta: l'enfocament intercultural
- Breu introducció a la salut mental des d'una perspectiva intercultural: Dol migratori/ identitats/ espiritualitats/ racisme i salut mental
- Debat

Abordatge intercultural dels malestars emocionals i la salut mental

- Temàtica: **Salut mental i emocional**
- Comunitat cultural: **Genèric**
- Ponents: **2 ponents CEAI**
- Durada: **4 sessions de 4 hores**

Programa

Sessió 1: INTERCULTURALITAT

- Introducció a la perspectiva de la interculturalitat crítica. Cultures i identitats
- El concepte de salut/malaltia i salut mental des d'una mirada intercultural
  - Dualisme - Holisme
  - Espiritualitat - Alterdimensionalitat
  - Altres concepcions de l'espai/temps
  - Pluralisme mèdic: el model biomèdic i els sistemes mèdics tradicionals
- La interseccionalitat i la decolonialitat com a marcs epistemològics i metodològics d'intervenció

Sessió 2: COSMOVISIONS DE LA SALUT I LA SALUT MENTAL EN COMUNITATS CULTURALS

- Salut mental des d'una mirada intercultural: causes, processos de salut / malaltia, pluralisme mèdic
- Atenció a la salut mental de persones immigrades des del model biomèdic / des de la perspectiva comunitària
- Eines per a la pràctica professional: l'enfocament intercultural i treball de casos: Descentrament / descoberta del marc de referència de l'altre / mediació

Sessió 3: IMMIGRACIÓ I SALUT MENTAL

- Des d'on plantegem la nostra intervenció? L'antirracisme i la descolonialitat com a marc epistemològic i metodològic d'intervenció
- Malestars “psicològics” derivats del fet migratori i de la racialització
- Racisme i violències. La colonialitat i la construcció de les subjectivitats
- *“Mujeres blancas buscando salvar mujeres color café de los hombres color café”*: violències contra les dones migrades
- L'atenció a persones migrades des del model biomèdic
- Identitats: Crisis identitàries / Fills/es de migrants (generació de transició) / Menors no acompanyats
- Casos

Sessió 4: CASOS PRÀCTICS I TANCAMENT

- Psiquiatria i psicologia transcultural: salut mental en context transcultural
- Quadres psicopatològics: Somatització / Trastorns afectius / Trastorns psicòtics / Trastorns per consum de substàncies
- Trastorns per consum de substàncies
- Tractaments
- Fal·làcies diagnòstiques
- Dinàmica de tancament / avaluació

Bloc 2:
**Formacions específiques
sobre Salut i
Interculturalitat,
segons temàtica
i comunitat cultural**

Malalties metabòliques en comunitats paquistaneses

- Temàtica: **Malalties metabòliques**
- Comunitat cultural: **Paquistanesa**
- Ponents: **2 ponents comunitats paquistaneses**
1 ponent CEAI
- Duració: **2 sessions de 2,5 hores**

[Clika per descarregar la recerca associada](#)

Programa

Sessió 1:

- Perfil demogràfic i socioeconòmic de la comunitat migrada al barri / municipi
- Context social i estructures familiars en comunitats paquistaneses
- Sistemes de salut al Paquistan
- Conceptes i pràctiques relacionades amb la salut des del punt de vista de les comunitats paquistaneses
- Alimentació
- Esdeveniments socioculturals i religiosos i la seva relació amb l'alimentació
- Intercanvi entre ponents i personal sanitari

Sessió 2:

- Perspectiva de la interculturalitat crítica
- Perspectiva interseccional i decolonialitat
- Zones sensibles en la pràctica professional intercultural
- Competències interculturals
- Dinàmica participativa de reflexió en petits grups

Malalties metabòliques en comunitats marroquines

- Temàtica: **Malalties metabòliques**
- Comunitat cultural: **Marroquina**
- Ponents: **2 ponents comunitat marroquina**
1 ponent CEAI
- Duració: **2 sessions de 2,5 hores**

[Clika per descarregar la recerca associada](#)

Programa

Sessió 1:

- Perfil demogràfic i socioeconòmic de la comunitat migrada al barri / municipi
- Context social i estructures familiars en comunitats marroquines
- Conceptes i pràctiques relacionades amb la salut des del punt de vista de comunitats marroquines
- Alimentació
- Esdeveniments socioculturals i religiosos i la seva relació amb l'alimentació
- Intercanvi entre ponents i personal sanitari

Sessió 2:

- Perspectiva de la interculturalitat crítica
- Perspectiva interseccional i decolonialitat
- Zones sensibles en la pràctica professional intercultural
- Competències interculturals
- Dinàmica participativa de reflexió en petits grups

Malalties metabòliques en persones del Poble Gitano

- Temàtica: **Malalties metabòliques**
- Comunitat cultural: **Poble Gitano**
- Ponents: **2 ponents Poble Gitano**
1 ponent CEAI
- Duració: **2 sessions de 2,5 hores**

[Clika per descarregar la recerca associada](#)

Programa

Sessió 1:

- Breu aproximació a la història del Poble Gitano
- Estereotips entorn al Poble Gitano
- Conceptes i pràctiques relacionades amb organització social i familiar del Poble Gitano
- Conceptes i pràctiques relacionades amb la salut des del punt de vista del Poble Gitano
- Hàbits alimentaris
- Activitat física i models de bellesa
- Intercanvi entre ponents i personal sanitari

Sessió 2:

- Percepcions de les comunitats gitanes sobre el sistema sanitari
- Percepcions dels professionals sanitaris sobre els pacients del Poble Gitano
- Actituds i comportaments que poden afavorir una millor comprensió entre professionals sanitaris i pacients
- Competències interculturals
- Dinàmica participativa de reflexió en petits grups

Maternitats i criances en comunitats bengalines

- Temàtica: **Maternitats i criances**
- Comunitat cultural: **Bengalina**
- Ponents: **2 ponents bengalines**
1 ponent CEAI
- Duració: **2 sessions de 2,5 hores**

[Clika per descarregar la recerca associada](#)

Programa

Sessió 1:

- Perfil demogràfic i socioeconòmic de la comunitat migrada al barri / municipi
- Context social i estructures familiars en comunitats bengalines
- Aspectes culturals relacionats amb la criança
- Gestió de la salut en la comunitat bengalina
- Intercanvi entre ponents i personal sanitari

Sessió 2:

- Perspectiva de la interculturalitat crítica
- Perspectiva interseccional i decolonialitat
- Zones sensibles en la pràctica professional intercultural
- Competències interculturals
- Dinàmica participativa de reflexió en petits grups

Maternitats i criances en comunitats Paquistaneses

- Temàtica: **Maternitats i criances**
- Comunitat cultural: **Paquistaneses**
- Ponents: **2 ponents paquistaneses**
1 ponent CEAI
- Duració: **2 sessions de 2,5 hores**

[Clika per descarregar la recerca associada](#)

Programa

Sessió 1:

- Perfil demogràfic i socioeconòmic de la comunitat migrada al barri / municipi
- Context social i estructures familiars en comunitats paquistaneses
- Aspectes culturals relacionats amb la criança
- Gestió de la salut en comunitats paquistaneses
- Intercanvi entre ponents i personal sanitari

Sessió 2:

- Perspectiva de la interculturalitat crítica
- Perspectiva interseccional i decolonialitat
- Zones sensibles en la pràctica professional intercultural
- Competències interculturals
- Dinàmica participativa de reflexió en petits grups

Maternitats i criances en comunitats Filipines

- Temàtica: **Maternitats i criances**
- Comunitat cultural: **Filipines**
- Ponents: **2 ponents filipines**
1 ponent CEAI
- Duració: **2 sessions de 2,5 hores**

[Clika per descarregar la recerca associada](#)

Programa

Sessió 1:

- Perfil demogràfic i socioeconòmic de la comunitat migrada al barri / municipi
- Context social i estructures familiars en comunitats filipines
- Aspectes culturals relacionats amb la criança
- Gestió de la salut en comunitats filipines
- Problemàtiques sociosanitàries més rellevants
- Intercanvi entre ponents i personal sanitari

Sessió 2:

- Perspectiva de la interculturalitat crítica
- Perspectiva interseccional i decolonialitat
- Zones sensibles en la pràctica professional intercultural
- Competències interculturals
- Dinàmica participativa de reflexió en petits grups

Drogodependències: Consum de shabú en comunitats filipines

- Temàtica: **Drogodependències**
- Comunitat cultural: **Filipines**
- Ponents: **2 ponents filipines**
1 ponent CEAI
- Duració: **2 sessions de 2,5 hores**

[Clika per descarregar la recerca associada](#)

Programa

Sessió 1:

- Descripció de la substància
- El consum en comunitats filipines
- Què implica socialment el consum de Shabú?
- Què implica culturalment el consum de Shabú?
- Serveis i centres de tractament de les drogodependències. Recorregut dels pacients

Sessió 2:

- Rol de les comunitats filipines en relació a la problemàtica del consum de Shabú
- Casos concrets: atenció a persones consumidores o familiars
- Recomanacions. Mancances i propostes
- Presentació dels materials divulgatius de la campanya: *“Dejar el Shabú es pensar en ti y en los demás”*
- Intercanvi entre ponents i personal sanitari

Antigitanisme de gènere i salut emocional de les dones Kalís

- Temàtica: **Salut mental i emocional**
- Comunitat cultural: **Poble Gitano**
- Ponents: **2 ponents Poble Gitano**
- Duració: **2 sessions de 2,5 hores**

[Clika per descarregar la recerca associada](#)

Programa

Sessió 1:

- Antecedents. Recerca etnogràfica any 2018
- La salut i la salut mental a l'Organització Mundial de la Salut
- Minories ètniques i salut emocional
- Antigitanisme de gènere
- Què pensen els /les professionals de la salut?
- Salut en clau kalí
- Discriminació percebuda al sistema sanitari
- Drets sexuals i reproductius
- Cartografia de coneixements tradicionals kalís

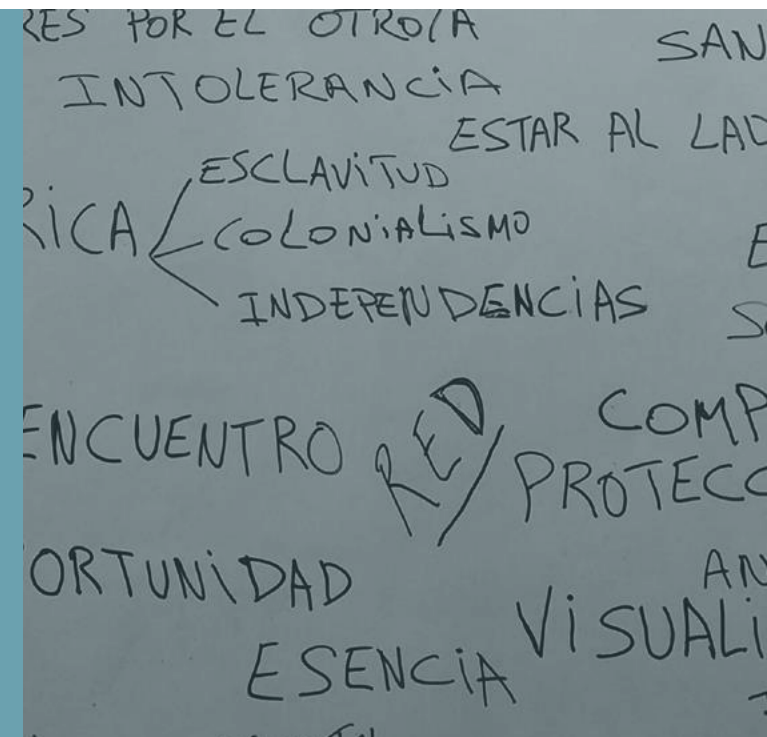
Sessió 2:

- Història del Poble Gitano
- Situació de les associacions de dones gitanes a l'actualitat
- Intercanvi entre ponents i personal sanitari
- Conclusions
- Recomanacions

Salut mental i malestars emocionals en comunitats senegaleses i malianes

- Temàtica: **Salut mental i emocional**
- Comunitat cultural: **Senegal, Mali**
- Ponents: **3 ponents Àfrica Occidental**
3 ponents CEAI
- Duració: **5 sessions de 4 hores**

Programa

Sessió 1: INTERCULTURALITAT

- Perspectiva intercultural: igualtat d'oportunitats, reconeixement de la diversitat, interacció positiva
- Breu introducció al Descentrament
- Diversitat, integració, assimilació, multiculturalisme, interculturalitat
- Perspectiva interseccional (edat, gènere, LGTBI, origen, classe, diversitat religiosa)
- Diversitat interna personal i col·lectiva: desmitificant la homogeneïtat de les comunitats i visibilitzant la multiplicitat identitària
- Racisme i exclusió en relació a la salut mental després del procés migratori

Sessió 2: NOCIONS BÀSIQUES SOBRE LES COSMOVISIONS NEGROAFRICANES

- Individu i Societat:
  - La consciència individual
  - La consciència comunitària
  - La consciència africana
- Món i religiositat:
  - Cosmos
  - Societas
  - Caos

Programa

Sessió 3:

COMUNITATS NEGRO-AFRICANES A LA CIUTAT DE BARCELONA

- Dades estadístiques i coneixement situat
Barris de concentració, assentaments, pisos
Entitats socioculturals i religioses
Organització comunitària després del procés migratori
- Necessitats prioritàries detectades en l'àmbit de la salut i la salut mental per persones i col·lectius de persones subsaharianes
- Concepte de salut i malaltia en les societats africanes
- Causalitats i atribucions de la malaltia
- Prevenció, diagnòstics, pràctiques terapèutiques locals i curació
- Itinerari terapèutic i actors socials en el context d'origen

Sessió 4:

CONCEPCIÓ DE LA SALUT I DE LA SALUT MENTAL EN LES SOCIETATS NEGROAFRICANES

- Pluralisme mèdic: el model biomèdic, els sistemes mèdics tradicionals africans
- El model biomèdic (la psiquiatrització com herència d'un passat colonial).
- Factors que intervenen en els malestars i trastorns de salut mental en context migratori
- El dol migratori en context transnacional
- Representacions culturals dels malestars i trastorns en salut mental

Programa

Sessió 5: REFLEXIÓ SOBRE CASOS PRÀCTICS

- Casos en context d'origen: *marit mystique*, *enfant-ancêtre*, *mal d'ull*, rab... (casos explicats per formadors/es)
- Anàlisi de casos en context receptor
- Debat
- Dinàmica de tancament

Informació de contacte

 cartografia@ceai.cat

 Centre d'Estudis Africans i Interculturals
Carrer Erasme de Janer 8, 08001 Barcelona

 93 4123937

 www.cartografiadeconeixements.org

CARTOGRAFIA
DE CONEIXEMENTS

